

1364

Anar

(ALDC, IX, L 133. *Anar* [Infinitiu])

En aquest mapa i comentari prescindim de les diferències en l'articulació o no de la bategant (*an[ar]/an[ʼa]*) i de la pronúncia de la vocal com a [a] (cat. occ.) o com a [ə] (cat. or.), i ens centrem en la diferència *anar/nar*, així com en l'origen i evolució del verb, que abordem des de dues perspectives: la semàntica i la fonètica.

Descartat l'ètim *AMBITARE, hipotètic der. freqüentatiu de AMBIRE 'rondar, fer voltes' (seria difícil explicar el fr. *aller*), resulta més convincent partir del llat. AMBULARE 'caminar, estar de marxa', que s'hauria canviat en AMNARE (cf. rom. dial. *îmnare*, *amnà*, cat. i oc. *anar*) i en *AMLARE (cf. fr. *aller*), canvis afavorits per una pronúncia descuidada, agreujada "encara per l'ús corrent en perífrasis modals i en imperatius i veus de comandament" (DECat); des de *AMLARE s'hauria pogut arribar a la var. *AMDARE "per comunicació a la -L- de l'oclusió bucal en què consisteix la -m-" (DECat), var. que perviu en derivats com *andador*, *fer andes*, *andoiar*.

El sentit originari del verb AMBULARE era 'anar al voltant de', passat a 'passejar' i després, en registre familiar, a 'caminar, anar';

aquest sentit de 'moure's fent passes, caminar' (fr. *marcher*) és present en cat. fins al s. XVI ("és molt vell, que no pot *anar*"), com també el de 'moure's cap a un lloc o cosa' ("no pogueren *anar* lla"), que és usual, tenint en compte que en la conjugació s'han interferit, en alguns temps, derivats de *VADEO (*vaig*, *vagi*) i de EO (IRE; *iré*, cf. mapa 1471).

En el mapa es pot veure la distribució de *anar*, general en tot el domini, enfront de *nar*, originada per fonosintaxi ("hem d'*anar*" → "hem de *nar*", "no podré *anar*" → "no podré *nar*", etc.); la var. elidida *nar* conviu sovint –fins polimòrficament– amb *anar*, especialment en gran part del Principat, mentre que l'ús de *anar* preval en val., la franja ponentina, el ross., el mall. i l'alg.

Dins el context de la resposta ha aparegut (*anar*) *a la jossa* 'a jeure' 83, que anotem aquí perquè és absent dels diccionaris dialectals i històrics.

Anar és l'única forma normativa des del DOrt, 1917; la PEOLC Fonètica considera no recomanable la supressió de *a-* inicial (pàg. 14).

